

י"ב תשרי ה'תש"פ 11.10.19

מגזין מס' 548

ערב שבת פרשת האזינו / חג הסוכות

שמיני עצרת ושמחת תורה / וזאת הברכה

קשר-שבועי מאת הרב יאיר כלב

החייב כספך

מעלת ההתמדה בענין הפצת המעיינות חוצה

ברית כרותה לתעמולה ועבודה במועצות חכמה ובקירוב הדעת שאינה חוזרת ריקם.

(על פי 'היום-יום' י"ב תשרי)

התבוננות בדרך אפשר בטמון בפתגם ובאמרה החסידיים

הדעת (התמקדות בעיקר, חיות, התמדה וכו') שאינה חוזרת ריקם.

אין ליפול ברוחנו לנוכח העובדה שבעולם הזה לא ניתן לפעול שינוי מן הקצה אל הקצה בבת אחת, לא בעצמנו ולא בזולתנו. על כן, אך טבעי הדבר כי המתעורר לפעול אור חיובי בעולם (לשון 'העלם'), ייתקל לא אחת בתגובה צוננת ומשיכת כתף אדישה, או גם בהתנגדות צינית ואף סוערת ובוטה מצד הסביבה. עלינו לגייס סבלנות ואורך רוח כלפי תופעות שמקורן בבורות גמורה, או למטה מזה – כאלה שמקורן בידע שטחי ולוקה בחסר אשר ממילא מעוות ומסלף את אמיתת היהדות. שהרי כלל גדול הוא כי אין להתרעם על מי שהלא נודע והבלתי מוכר מעורר בו אי נוחות וחשש טבעי.

ומבואר בחסידות כי כשמדברים עם יהודי, הנה הנשמה שומעת תיכף ומיד. אך כדי שלא 'ירחפו' הדברים בדרך 'מקיף' בלבד וייקלטו גם בפנימיות, על הנופח להתמיד בנפישתו. וכאשר המדבר אינו פוסק מלדבר, הרי חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם. היינו שסוף סוף חודרים המסרים הפנימיים ומתקבלים גם בשכלו, רגשותיו ועד

גילוי 'אש התמיד' – מרפא לתחלואי ומכאובי הנפש

השכנת אחדות אמיתית בינינו תלויה ביקיצתה של ה'נקודה היהודית' החבויה בכל נשמה ונשמה מישראל. לפיכך, הנופח בניצוץ האלוקי שבתוככי הלב היהודי ללבותו, מקיים הוא בזה שליחות קודש נצחית – חובתו האישית של כל אחד ואחת מבני עמנו.

המתעורר למלא חובתו זו לנפוח ב'גחלת' חברו, ולו נפיחה קלה ביותר, תורם את חלקו במישרין או בעקיפין לחיזוק היהדות והפצת מסריה הפנימיים חוצה.

ובל 'יוקטן' בעינינו שום דבר קטן שנעשה, כי לעולם אין לדעת מהי משמעותם האמיתית של מעשינו ועד כמה מרחיקת לכת השפעתם.

אין להתפעל מהקשיים

ולמרות שלעתים מתרבים קשיי הנסיונות עד ללא נשוא, ועד שמצד התגברות ההעלמות וההסתרים נדמה כי לריק יגענו ולהבל דמינו... וכלל איננו ראויים לשרת בקודש... מכל מקום, מדגישה תורת החסידות, אין להתפעל מכל אלה! ברית כרותה לתעמולה ועבודה במועצות חכמה (רגישות, הפקת לקחים וכו') ובקירוב

הוא נעשה יותר מסוגל להבין נכון רעיון אמיתי, ומשתפרת יכולתו להביא את הרעיון מן הכח אל הפועל. ליהודי אחד לחבוש כיפה, לשני תפילין, לשלישי ציצית, רביעי לעורר לאהבת רעים ומידות טובות, חמישי לשמור טהרת המשפחה, שישי ללמד את ילדיו תורה וכן הלאה.

בטח נפגש גם עם יהודים שהקב"ה עזר להם שיוכלו לתמוך כלכלית בהרחבה בעבודה של (הפצת היהדות ומעיינות החסידות)... שיסד... אדמו"ר (הרי"צ) והטיל על העוסקים בכך את המשימה העניפה לעשות כל האפשרי להחזיר את כל התועים והנחשלים בכלל וצעירים בפרט, ליהדות.

יהודי המסייע כלכלית לעוסקים בעבודת ההפצה, לדוגמא, להוציא לאור ולהפיץ מה שיותר עניני דפוס בשפות שונות, נעשה על ידי כך שותף בעבודת ההצלה העצומה שהמנדב עצמו אין בכחו לעשותה, ומובן שזכות (תרומה) זו עושה אותו (את המסייע) ראוי יותר לקבל בקלות את ההשפעה הרוחנית לה הוא זקוק.

קשה לפרט במכתב את כל פרטי אפשרויותיו, איך לעשות את עצמו יותר יעיל, אבל העיקר הוא כפי שהרבי הרי"צ היה רגיל לומר "צריך לדבר פחות ולעשות יותר". כל זה בנוגע לעבודתו עם השני, אך ישנה העבודה עם עצמו, שכאן נעמד היצר הרע (ומפריע) בצורה חזקה מאוד – אבל על כך בפעם אחרת..."

וממשיך הרבי במכתב מאוחר יותר לאותו יהודי (כחודש לאחר מכן):

העבודה עם עצמו

"... קיבלתי את מכתבו... עם ההמחאה (תרומתו) עבור העוסקים במלאכת ההפצה.

מה שכותב שרצה לכתוב מכתב יותר ארוך, אבל נמנע מכך, כי הנני עסוק מדי, רצוני להבטיח לו שאני תמיד שמח לקבל מכתבים מפורטים, ואני קורא אותם בעיון

הנהגתו של ה'מקבל'. אמנם זאת יש לזכור: אשר אין 'להיבהל' מכובד המשימה, משום שאין מוטל על הנופח כי אם נתינת מיטבו במילוי חובתו האישית – לעשות **כפי יכולתו את התלוי בו**. ואזי, מידה כנגד מידה, מצליחו ה' יתברך כמו שהוא יתברך יכול...

ומה נפלאים דברי הרבי מליובאוויטש נשיא דורנו הכותב באחת מאגרותיו [שנכתבה בי"ט תמוז, ה'שי"ת (1950)], היא שנת האבלות לאחר הסתלקותו של אדמו"ר הרי"צ, עוד בטרם קיבל על עצמו את הנשיאות]:

העבודה עם הזולת

"...בחושים בהם נמצא (האדם) יש לו הזדמנויות טובות מאוד, להביא, בעזרת ה' יתברך תועלת במילוי השליחות עבודה הובילה ההשגחה העליונה אותו לשם.

נחוץ רק לא להיות נפול ברוחו כשנדמה לו שמספר המושפעים קטן, וגם על אלו ההשפעה חלשה מהרצוי.

במה ששייך לכמות יש לזכור שכל יחיד הוא עולם מלא, וכדאי שכל העולם יתמסר להצלת יהודי, אפילו אחד ויחיד, בגשמיות, ומכל שכן ברוחניות.

מעבר לכך, ההשפעה הטובה שמקבל המקבל, איננה נשאר רק אצלו, לאחר זמן הוא משפיע לטובה באופן ישיר או עקיף גם על אנשים אחרים מהחוג הצר או הרחב שלו. כשם שכל אבר הוא חלק מגוף, כך בדיוק יחיד הוא חלק מכלל הציבור.

ועם ההחייאה הרוחנית של היחיד, מתחזק ממילא מצבו של כל הציבור.

במה שנוגע לאיכות, לא ניתן לתאר את גודל הטובה שעושים עם אדם כאשר מסייעים לו להתעלות, ולו במעט יותר, למעלה.

חוץ מזה שלא ניתן לשער את ערך עשיית אפילו עבירה אחת פחות, ומצווה אחת יותר, הרי עבירה הייתה גוררת עוד עבירה ומצווה גוררת מצווה, ועם כל מצווה

זאת מבקש הרבי להבהיר, שאסור לו להתפתות מה'ערמומי', ויש לבדוק עצמו אם הכל אצלו כמו שצריך להיות על פי תורה ומצוות כפי שחסידות מבארת אותם. בכלל ה**עבודה** עם עצמו היא בשלושה דברים: תורה, עבודה (תפילה) וגמילות חסדים, וכל זה צריך להיות עם **עבודה** – לעבוד על עצמו ביגיעה, וכל זמן שזה לא נעשה ביגיעה, העבודה עוד לא כמו שצריך. כפי שכתוב בתניא פרק ט"ו, שהמלחמה עם היצר הרע דורשת מאמץ הרבה יותר מכפי שהטבע מאפשר, שאז נקראים "עובד אלוקים". זאת צריך כל אחד למדוד בעצמו היטב, עד כמה הוא מתעסק במלחמה עצומה זו, כמבואר באריכות בתניא פרק ל'. תקוותי שלא יתרעם על הסגנון הישיר שלי. הנני ממתין לשמוע ממנו בשורות טובות הן בעבודה עם עצמו והן בעבודה עם הזולת..."

הראוי, אבל יתכן, שהמענה שלי מתעכב בשל העבודה הרבה, ורצוני שלא ישמרו טינה, וודאי גם הוא לא ישמור טינה. בהמשך למכתבי הקודם שתוכנו היה (אודות) הפעולה עם **הזולת**, רצוני להוסיף כאן שורות אחדות על מהות העבודה שכל אחד צריך ויכול לפעול עם עצמו. כפי שכבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר (הרי"צ) אמר פעמים אחדות בשיחות: "צריך לעשות עם הזולת, אבל לא לשכוח גם על עצמו". אך היצר הרע הנקרא 'ערמומי', במילא הוא בא לכל אחד לפי מהותו. ואם הוא רואה שהלה בעל חוש בעסקנות ציבורית... אומר הוא לו: למה לך לעסוק עם עצמך – הרי הצלת נפשות דוחה הכל, וחוץ מזה, אם ביכולתך לגרום לאחרים להיות יותר יראי שמים, וודאי שבנוגע לעצמך כבר אין לך מה לדאוג.

התחדשנו!

בוטאו לבקר

באתר המשודרג

www.tanyaor.com

לוח שיטורים

"לא רק קביעות בזמן אלא גם קביעות בנפש..." (אדמו"ר הזקן) - היינו שיש לקבוע עתים ללימוד התורה, ליצור 'דופק לימודי' קבוע, ביום ובשעה, עד אשר יגלה האדם כי, לאמיתו של דבר, התורה היא לחם חוקו ומזון הנפש...

שימו לב: בחול המועד סוכות לא יתקיימו השיעורים הקבועים.

בימים האלה מקיים הרב כלב שיעור שבועי קבוע מידי יום חמישי בשעה 21:30 במושב חמד שבמרכז הארץ. השיעור משודר בזמן אמת בשידור חי באינטרנט, באתרנו: www.tanyaor.com.

הכניסה לישוב חמד בכביש (מס' 412) המוביל מבית דגן לאור יהודה, בכניסה למושב נוסעים ישר עד הכיכר, בכיכר שמאלה לרח' הזית - לקראת סוף הרחוב, לפני הכיכר הבאה - הזית 83 מצד שמאל. חניה בשפע מאחורי בית הכנסת שבהמשך שביל הכניסה לחצר. התכנסות כיבוד ושתיה קלה מ-20:45. לפרטים נוספים: שי גרציק 052-4-446-144.

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן וזמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

חג הסוכות, חג האסיף, זמן שמחתנו

אמר ר' אבין: "משל לשניים שנכנסו אצל הדיין, ואין אנו יודעין מי ניצח, אלא מי שנושא שרביט בידו (בצאתו מלפני הדיין) - אנו יודעים שהוא המנצח. כך ישראל ואומות העולם באים ומקטרגים (אלו על אלו) לפני הקדוש ברוך הוא בראש השנה, ואין אנו יודעים מי ניצח; אלא במה שישראל יוצאים מלפני הקב"ה ולולביהם ואתרוגיהם בידם - אנו יודעים שישראל הם המנצחים".

חג הסוכות במקורות

חג הסוכות הוא אחד משלושת הרגלים המוזכרים בתורה (ויקרא כ"ג, לד-לו):

"בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה (למנין החודשים בתורה המתחיל בחודש ניסן) חג הסוכות שבעת ימים לה'. ביום הראשון מקרא קודש, כל מלאכת עבודה לא תעשו. שבעת ימים תקריבו אשה לה', ביום השמיני מקרא קודש יהיה לכם, והקרבתם אשה לה', עצרת היא, כל מלאכת עבודה לא תעשו".

התורה אף מביאה טעם למצות הישיבה בסוכה (ויקרא כ"ג, מב, מג):

"בסוכות תשבו שבעת ימים, כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. למען יידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים, אני ה' אלוקיכם" על שם מצות הסוכה נקרא חג זה "חג הסוכות", לפי שבימים אלה אנו מצווים לשבת בסוכה.

החג נקרא גם "חג האסיף", משום שחל לאחר שנאספה תבואת הקיץ ובני האדם שמחים על היבול. חג זה מדגיש את הצורך להודות לה' על הטוב שהוא מרעיף עלינו, ולא להניח לתחושה של "כחי ועוצם ידי" למלא את לבנו.

מלבד מצות הישיבה בסוכה, מצווים אנו במצוה נוספת

בחג הסוכות - נטילת ארבעת המינים. וכך נאמר באותו

פרק בספר ויקרא פסוקים ל"ט-מ"א:

"אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי, באספכם את תבואת הארץ, תחוגו את חג ה', שבעת ימים; ביום הראשון שבתון, וביום השמיני שבתון. ולקחתם לכם ביום הראשון, פרי עץ הדר (הוא האתרוג) כפת תמרים (לולב), וענף עץ עבת (הדס), וערבי נחל (ערבה); ושמחתם, לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים. וחגותם אתו חג לה', שבעת ימים בשנה: חוקת עולם לדורותיכם, בחדש השביעי תחוגו אותו."

בחג זה מצווים אנו במיוחד על מצות השמחה, ככתוב:

"ושמחת בחגך... והיית אך שמח". כך גם נאמר בנוגע למצות הלולב: "ושמחת לפני ה' אלקיכם שבעת ימים". לפיכך בתפילות החג נקרא החג גם "זמן שמחתנו".

חג הסוכות נפתח, אפוא, בחג ('יום טוב'), שבו שובתים ממלאכה, ונמשך עוד ששה ימי חול המועד ומסתיים ביום השביעי. ביום השמיני חל חג שמיני עצרת ושמחת תורה שגם הוא 'יום טוב' ואסורים בו במלאכה.

בזמן שבית המקדש היה קיים היו מקריבים במהלך החג שבעים פרים, רמז לשבעים אומות העולם. חג הסוכות הוא, אפוא, מקור הכח וההגנה לסוד קיומו של עם

לחבוט בקרקע 5 חבטות על ידי אגודה של 5 ערבות.

חול המועד

בחול המועד אין חייבים במצוות 'כבוד' ו'עונג' כביום טוב, ומכל מקום ימים אלה אסורים בהספד ובתענית. בכל שבעת ימי חג הפסח ובפרט בשמונת ימי חג הסוכות ושמחת תורה חייב האדם להיות בשמחה ובטוב לבב, הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלווים אליו. ושמחה זו היא מצות עשה מן התורה, שנאמר (דברים טז, יד): "ושמחת בחגך, אתה ובנך ובתך..."

חובה ללבוש בגדים נאים וחגיגיים, משום שמחה (ויש המחייבים ללבוש בגדי שבת). כמו כן, בכל ימי חול המועד נוהגים לפרוס על השולחן מפה נאה, כביום טוב. בכל יום סועדים סעודה שיש בה לחם ושותים לכבוד החג 'רביעית' יין (או מיץ ענבים). כמו כן, משתדלים לאכול בכל סעודה ('כזית') בשר בהמה, ועל כל פנים בשר עוף. חז"ל דיברו קשות אודות "המבזה את המועדות" – הוא הנוהג בהם מנהג חול באכילה ושתייה.

על ראש המשפחה לשמח את אשתו וילדיו ואת כל הנלווים אליו. "כיצד משמחן? הקטנים – נותן להם קְלִיּוֹת ואגוזים (=ממתקים), והנשים – קונה להן (אפילו בחול המועד) בגדים ותכשיטים כפי ממונו", ועל כל פנים נעליים חדשות לכבוד החג.

על האדם להיות בשמחה כל שעות היום, ולכן אף השרוי בצער, חלילה, אסור לו להרבות בצערו במועד. בחול המועד מוסיפים בלימוד התורה. כדברי הראשונים על פי דברי התלמוד הירושלמי: "כלום אסור לעשות מלאכה (בחול המועד), אלא כדי שיהיו אוכלין ושותין ושמחים ויגעים בתורה..."

הנחת תפילין בחול המועד: בדורות הראשונים נחלקו הפוסקים בענין הנחת תפילין בחול המועד, אך כיום נוהגים ברוב עדות ישראל שאין מניחים תפילין בחול המועד.

ישראל בשלום ובבטחון, "כבשה אחת בין שבעים זאבים".

מצוות חג הסוכות

ישיבה בסוכה – בליל החג הראשון מצוה לאכול בסוכה. הסוכה צריכה להיות עשויה משלוש דפנות לפחות, העשויות מחומר חזק וקשיח. הסכך צריך להיות צפוף, כדי שרוב שטח הסוכה יהיה מוצל. קודם הסעודה בסוכה עושים את 'קידוש' החג, ובליל א' מברכים קודם "לישב בסוכה" ולאחר מכן את ברכת "שהחיינו". מעתה ועד שמחת תורה (ולא עד בכלל) אוכלים את כל הארוחות בסוכה.

ארבעת המינים – מקיימים מצוה זו בכל יום מימי החג, חוץ מבשבת. לפיכך כאשר היום הראשון של חג הסוכות חל בשבת, אין נוטלים לולב ואתרוג ביום זה, ומתחילים במצוה זו רק ביום הראשון של חול המועד; מהדרים לקיימה בסוכה. אוחזים את הלולב (עם ההדסים והערבות) ביד ימין ומברכים "על נטילת לולב". לאחר מכן לוקחים ביד שמאל את האתרוג ומברכים "שהחיינו". בסיום הברכה מצמידים את האתרוג ללולב ומנענעים אותם לעבר ארבע רוחות השמים ולמעלה ולמטה. את ברכת "שהחיינו" מברכים רק בפעם הראשונה. זמנה של המצוה: מזריחת השמש ועד שקיעתה.

נשים פטורות ממצוות ישיבה בסוכה ונטילת לולב, ומכל מקום הן רשאיות לקיימן ולברך עליהן.

שמחת בית השואבה – מצוה מיוחדת לשמוח בחג הסוכות. על כן שמחים בכל לילה מלילות החג בשירה ובריקודים, זכר ל"שמחת בית השואבה" שהיתה נוהגת בבית המקדש. על שמחה זו אמרו חז"ל: "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו".

בחג הסוכות נידונים על המים, לכן מרבים בתפילות יום 'הושענא רבה' בבקשות על המים. ביום זה הנהיגו הנביאים (מטעמים המובאים על פי סוד בתורת הקבלה)

המזבח פעם אחת ואומרים "אנא ה' הושיעה נא". ביום השביעי היו מקיפים שבע פעמים. טעם הדבר הוא משום שבחג זה נידונים על המים.

התפילות הנאמרות בהקפות הללו נקראות 'הושענא', על שם צירוף המילים "הושע-נא" או "הושיעה-נא", החוזרות ונשנות בהן פעמים רבות. לכן נקרא היום השביעי, בו מרבים בתפילות אלה, 'הושענא רבה'. מנהג עתיק מתקנת הנביאים, ליטול ביום זה ערבה ומייחדים בה תפילה, ואחר כך חובטים בה חמש פעמים על הקרקע.

לזכר מנהג ההקפות אנו מניחים ספר תורה על בימת בית הכנסת, מקיפים את הבימה פעם אחת בכל יום מימי חג הסוכות, ומתפללים לברכת ה' בנוגע לשפע הגשמים והמים בשנה זו. בהושענא רבה מקיפים את הבימה שבע פעמים, ומרבים בתפילות ובתחנונים. עוד יש בהקפות אלו זכר להקפות שהקיפו בני ישראל את חומות העיר יריחו שבעה ימים. הקפה אחת בכל יום וביום השביעי שבע פעמים. את מנהג חביטת הערבה מקיימים לאחר סיום ה'הושענות'.

בזהר ובספרי הקבלה מבואר כי יום הושענא רבה הוא מעין יום הכיפורים, באשר יום זה הינו יום גמר החתימה. ואם כן הרי שאפשר עדיין לבטל בו גזר דין ולהפכו לטובה. על כן בליל הושענא רבה ניעורים כל הלילה ועוסקים בתורה בציבור עד עלות השחר.

כביסה: איסור הכביסה במועד חמור מסתם עשיית מלאכה. חז"ל חששו שמא לא יכבס אדם את בגדיו לפני החג, בהסתמכו על כך שיעשה זאת בחול המועד בהיותו פנוי, ונמצא שנכנס ליום טוב כשבגדיו מלוכלכים. לפיכך אסרו לכבס בחול המועד.

מתירים לכבס בגדי ילדים קטנים, המתלכלכים בתדירות גבוהה; כמו כן מגבות המיועדות לניגוב הידיים בשעת הסעודה; מגבות ציבוריות; ממחטות וגרביים לאלו הנוהגים להחליפם מדי יום וכבר אזלו הנקיים; וכן אם לא נותרו בגדי ילדים חגיגיים נקיים המתאימים למועד (אולם בבגדי מבוגרים, אם יכול היה לכבס בגד חגיגי מערב החג בכמות שתספיק לכל החג – יש אוסרים).

עבודה בחול המועד: ככלל, אין לעבוד בחול המועד עבודת שכיר, אך אם אין לאדם די מחייתו, מותר לו לעבוד על מנת להשתכר מעות בהן יוכל לקנות אוכל. ומכל מקום, יש להשתדל, ככל האפשר, שהעבודה בחול המועד תהיה "מלאכת הדיוט" (היינו מלאכה פשוטה שאינה כרוכה במחשבה יתירה) ואם אפשר בצינעה. בשל ריבוי הדקויות בנוגע לסוגי העבודה האסורה והמותרת בחול המועד, ראוי לשאול רב בכל ענין לגופו.

הושענא רבה

בזמן שבית המקדש היה קיים, היו מביאים, בכל יום מימי חול המועד סוכות, ענפי ערבה הגדלה על המים. את בדי הערבות היו זוקפים בצידי המזבח, ומקיפים את

כחה של הסוכה

מצות הסוכה מעניקה ליהודי כח לקיים את ההוראה "בכל דרכיך דעהו", כלומר, בחג הסוכות, גם בשעה שהוא עוסק בעניניו האישיים כמו אכילה, שתייה ואפילו שינה – הרי מקיים הוא בזה מצוה.

שמו של החג

מצות הישיבה בסוכה הינה רק אחת מכמה וכמה מצוות חג הסוכות, ובכל זאת נקרא החג כולו סוכות, על שם מצות הסוכה, ולא על שם מצוות אחרות, כמו ארבעת המינים וכדומה.

אחד ההסברים לכך הן המעלות המיוחדות שבמצות הישיבה בסוכה על מצות ארבעת המינים. ראשית, מצות סוכה מתחילה ברגע התקדש החג והיא נמשכת עד תום החג. לעומת זאת, מצות נטילת ארבעת המינים מתחילה רק למחרת בבוקר.

כל החג ובמשך כל היום

הבדל נוסף: את מצות ארבעת המינים מקיימים פעם אחת ביום, ולאחר שכבר קיימו את המצוה פטורים ממנה. ואילו מצות הישיבה בסוכה חלה כל הזמן, שכן אודותיה נאמר "תשבו כעין תדורו". היינו כשם שהאדם גר בדירתו ועושה בה את כל פעולותיו במשך היום, כך חלה מצות סוכה במשך כל היום כולו.

יתרון נוסף למצות הסוכה על כל המצוות האחרות: כל המצוות מוגדרות בפעולה פרטית מסוימת והן קשורות באיברים מסוימים באדם. מצוה אחת מקיימים באיבר אחד ומצוה שנייה מקיימים באיבר אחר. לעומתן, מצות סוכה אינה מוגדרת בהגדרה פרטית כלשהי, כי אם "תשבו כעין תדורו" – היא מקיפה את כל איברי האדם, על כל פעולותיו ומעשיו.

ויתירה מזו: הואיל ואמרו חז"ל "כל אדם שאין לו בית אינו אדם", מכאן שפעולתה והשפעתה של הדירה על האדם היא גם כשהוא נמצא מחוצה לה. היינו גם כאשר

כח לכל השנה

מהלך הוא ברחוב, הרי שהולך ברחוב אדם שיש לו בית (לעומתו, שונה בתכלית תחושתו הכללית של אדם שאין לו בית, שגם כאשר הולך הוא ברחוב – הרי שהולך ברחוב אדם שאין לו בית). ועל כן, בחג הסוכות, כאשר דירתו של האדם (גם מי שאין לו בית) היא הסוכה, הרי גם בלכתו ברחוב הוא נתון להשפעתה של הסוכה.

חודש תשרי הוא חודש כללי, המעניק כחות מיוחדים לעבודת ה' במשך כל השנה. מכל מצוה ממצוות מועדי החודש אנו שואבים כחות והוראות לעבודתנו במשך השנה. ואם כן, מה אנו מקבלים ממצות סוכה?

ובכן, מצות הסוכה מעניקה ליהודי כח לקיים את ההוראה "בכל דרכיך דעהו". יהודי נדרש לעבוד את ה' לא רק בשעת התפילה ולימוד התורה, אלא גם בשעה שהוא עוסק בעניניו האישיים, בעובדין דחול. הסוכה נותנת כח לכך, שכן בעצם הישיבה בסוכה מקיימים את המצוה גם כשעוסקים בצרכים האישיים, כאכילה, שתייה ואפילו שינה.

מצוה קלה

הגמרא מכנה את מצות הסוכה – "מצוה קלה". כשיהודי יוצא לעבודת ה' במשך השנה מתוך החלטה תקיפה ונחושה – יהיה מה שיהיה, אני עבד של מלך מלכי המלכים הקב"ה ושום דבר לא ימנע ממני למלא את רצונו – אזי קל לו לפעול שגם צרכיו הגשמיים יהיו כראוי, שגם בהם יעשה דירה לו יתברך.

וכאשר האדם עושה דירה לו יתברך בכל מעשיו ועניניו, מעניק לו הקב"ה מידו הרחבה, בכל הנצרך לו, בבני, חיי ומזוני רוויחי (בנים, בריאות ופרנסה בהרחבה).

ארבעת המינים – סמל לאחדות העם!

כל אחד מארבעת המינים מאופיין בתכונות מיוחדות, ויחד הם מסמלים את כלל עם ישראל.

אתרוג - יש לו טעם (בהיותו פרי) וגם ריח.

לולב - יש לו טעם (פרי התמר) אך אין לו ריח.

הדס - יש לו ריח אך אין לו טעם.

ערבה - אין לה לא טעם ולא ריח.

חלוקה זו מסמלת את כל הסוגים שבעם ישראל:

טעם וריח - אלה היהודים, שיש בהם גם תורה וגם מעשים טובים.

טעם בלי ריח - יהודים בעלי תורה, שאינם עוסקים כל-כך במעשים טובים.

ריח בלי טעם - בעלי מעשים טובים, אך אין להם תורה.

לא טעם ולא ריח - אלה היהודים, שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים.

שמא תאמר: רוצה אני רק את בעלי התורה ובעלי המעשים הטובים; אין רצוני במי שאין בו תורה או מעשים טובים; ובוודאי איני רוצה שום קשר עם מי שאין לו לא תורה ולא מעשים טובים.

אומרת לך התורה: באתרוג בלבד אינך יכול לקיים את המצוה; אף לא בצירוף הלולב וההדס. עליך לקחת איתך גם את הערבה, זו שאין בה לא טעם ולא ריח, ולהצמידה אל הלולב וההדס והאתרוג. רק כאשר כל הסוגים הללו יהיו חבוקים ומאוחדים באגודה אחת, אזי תוכל באמת לגשת אל הבורא ולקיים בשלימות את המצוה.

כיצד אפשר לבזבז זמן כה נעלה ויקר כשמחת תורה על ריקודים!?

הזמן המתאים והמסוגל ביותר לחדש בתורה

גודל השמחה בשמחת תורה – למותר לבאר, שהרי הכל יודעים גודל מעלת התורה, ובמילא גם גודל מעלת שמחתה. אמנם עדיין נשאר שאלתם של אלו הטוענים שכיון שגדלה כל כך מעלת התורה ושמחתה, הייתכן שבמשך חג שמיני עצרת ושמחת תורה מתעסקים כל הזמן עם ריקודים? הלא מוטב היה לעסוק בלימוד התורה ולחדש חידושים בתורה (שהרי התורה "לא בשמים היא", וכל אחד מישראל מחוייב לחדש בתורה לפי שרש נשמתו, כמבואר בתניא), שאז היתה התורה שמחה, וגם הוא היה שמח מהחידושים שלו... ואיזה סדר זה לעסוק כל הזמן בריקודים? (ולהעיר,

ששאלה זו מצינו גם בתורת החסידות, אבל באותיות שונות)

וביותר יוקשה על פי המבואר בתורת החסידות גודל מעלת שמיני עצרת ושמחת תורה, שזהו אותו ענין כמו ראש השנה, אלא בקו אחר – והיינו שכל שעות החג בראש השנה הן בקו המרירות, וכל שעות החג בשמיני עצרת ושמחת תורה הן בקו השמחה, אבל ענינם אחד הוא. ואם כן, כיצד מבזבזים זמן נעלה כל כך עבור ריקודים?

וכמו כן מבואר בנוגע לשמחת תורה שהשמחה היתירה שבחג זה שייכת ללוחות שניות שניתנו ביום הכיפורים. שאז נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ובלב שלם, כדברי חז"ל "מה (הלוחות) הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון", ככתוב "סלחתי כדברידך". שגדלה מעלתם של לוחות שניות שניתנו ביום הכיפורים על לוחות ראשונות ששבר משה רבנו בי"ז בתמוז, באופן של "כפלים לתושיה", כמעלת בעלי תשובה על צדיקים גמורים. ועל

שמחת תורה

כך היא השמחה בשמחת תורה – כמשל בן המלך שהיה בשביה ושב אל בית אביו המלך, שמצד זה נעשית אצל המלך שמחה גדולה ביותר, ועורך סעודה גדולה כו'. אלא, שלא קבעו שמחה זו מיד במוצאי יום הכיפורים – כי, תיכף לאחר יום הכיפורים אי אפשר לבוא לשמחה הגדולה ביותר שצריכה להיות בשמחת תורה, כיון שאי אפשר להתהפך מן הקצה אל הקצה בשעתא חדא, מתכלית המרירות לתכלית השמחה – ולכן קבעו זמן השמחה לסיום חג הסוכות, "זמן שמחתנו".

ואם כן, כיון שמדובר אודות גילויים נעלים ביותר, ושמחה גדולה ביותר שפורצת כל הגדרים – הרי זה הזמן המתאים והמסוגל ביותר לעסוק בלימוד התורה ולחדש חידושים. כידוע, בשעת החדווה והשמחה מתבטלים כל הגדרים ונפעלת פתיחת המוחין. אזי פועל השכל באופן אחר לגמרי וביכולתו להשיג השגות נעלות ביותר ולחדש חידושים בתורה. ואם כן, כיצד 'מבזבזים', אפוא, שעות יקרות כאלו ומקדישים אותן עבור ריקודים!?

יוקר וחשיבות התורה

ויובן בהקדים דברי הגמרא "מאי דכתיב (מהו שכתוב) מי האיש החכם ויבין את זאת . . על מה אבדה הארץ? – דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, דכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורתי . . שלא ברכו בתורה תחילה":

אין הכוונה ב"עזבם את תורתי" שלא עסקו בלימוד התורה, שהרי ידוע שלמדו תורה ובריבוי; וכמובן גם מזה ש"דבר זה" ("על מה אבדה הארץ") נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו". היינו שאילו היה המצב שלא למדו תורה, היו גם הם יכולים לידע "על מה אבדה

בסגנון כזה, שלולי שרואים זאת בפירוש בדברי הב"ח, שעסק בגליא דתורה, יכולים לחשוב שכתב זאת אדמו"ר חסידי (על פי נסתר דתורה)...

לימוד התורה לשמה

והענין בזה: בודאי שלימוד התורה צריך להיות בהבנה והשגה דוקא, ועד כדי כך, שבלמוד התורה שבעל-פה אם אינו מבין מה שלומד, אינו יוצא ידי חובת מצות תלמוד תורה. וכמו כן אמרו חז"ל "לעולם ילמד אדם תורה במקום שלבו חפץ"; היינו, במקום שיש לו נועם ועריבות ("געשמאָק") מצד השכל שבזה; ואף על פי כן, אין זה בסתירה לכך שלימוד התורה הוא מצד היות התורה שעשועי המלך בעצמותו.

ויובן על פי משל מעני המחזר על הפתחים, שכאשר נותנים לו פרוטה, אזי הוא שמח בשמחה גדולה, כיון שגם פרוטה נחשבת אצלו לעושר. ואף על פי כן, כאשר יתנו לו בשעת מעשה אבנים טובות ומרגליות, אזי ישכח ויאבד את הנועם והערבות שהיו לו בפרוטה, מצד גודל העושר של האבנים טובות ומרגליות.

ועל דרך זה בנדון דידן (=בענינו): אף על פי שיש לו תענוג מצד החכמה והשכל שבתורה, הרי כאשר יתבונן בגודל מעלת התורה שרק "אלקים הבין דרכה", אזי יאבד אצלו היוקר והחשיבות שמצד השכל האנושי, ויבוא ללימוד התורה לשמה.

להתבונן לפני לימוד התורה

וזהו הפירוש "שלא ברכו בתורה תחילה", "שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כל כך שיהא ראוי לברך עליה": שלא נרגש אצלם חשיבות התורה מצד היותה חכמתו ורצונו של הקב"ה, אלא רק החשיבות שמצד השכל שבה כי "היא חכמתכם ובינתכם גו". ולכן "לא ברכו בתורה תחילה", "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" – כיון שלא נרגש אצלם האלקות שבתורה, אלא ההבנה וההשגה של השכל האנושי.

הארץ", ולא היו צריכים שיפרש זאת הקב"ה בעצמו? אלא הפירוש הוא – "שלא ברכו בתורה תחילה", "שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כל כך שיהא ראוי לברך עליה". היינו, כשם שמברכים ברכת ההודאה וברכת הנהנין על ההנאה כו', כמו כן מברכים ומודים להקב"ה "שנתן לנו את תורתו", מצד יוקר וחשיבות התורה. וכיון שלא ברכו בתורה תחילה, הרי זה מורה על העדר היוקר והחשיבות כו'.

המשכת אלוקות בתורה

אך עדיין אינו מובן: איך אפשר לומר שלא היתה התורה חשובה בעיניהם – כיון שלמדו תורה בריבוי ובהתמדה ושקידה, הרי בודאי היתה התורה חשובה בעיניהם, שהרי על דבר שאינו חשוב אין אדם מקדיש כל כך הרבה זמן למען השגתו, ומתוך חיות והתלהבות?

ויובן בהקדם הפירוש הפנימי בענין הברכה – מלשון המשכה. כאשר מברכים "בורא פרי העץ", מודים להקב"ה וממשיכים החיות האלקי השייך לפרי העץ, וכיוצא בזה בשאר הברכות. ועל דרך זה בנוגע לברכת התורה, שענינה הוא המשכת האלקות שבתורה. ונמצא כי העדר הברכה פירושו שלא המשיכו האלקות שבתורה.

כלומר: בודאי היתה התורה חשובה ויקרה אצלם, אבל החשיבות והיוקר היו רק מצד השכל שבתורה, ש"היא חכמתכם ובינתכם (גם) לעיני העמים", אבל לא מצד היותה חכמתו של הקב"ה שלמעלה משכל אנושי, שרק "אלקים הבין דרכה".

וכמו שכתב רבינו הזקן בשולחן ערוך "יראה כל אדם שתהיה (התורה) – כלי חמדו של הקב"ה שהיה משתעשע בה בכל יום – חשובה בעיניו כו". היינו, שחשיבות התורה היא מצד היותה שעשועי המלך בעצמותו. וכפי שמאריך הב"ח (מחבר הספר 'בית חדש') בביאור ענין ברכת התורה בשייכות עם האלקות שבתורה,

וזהו גם הדיוק בלשון הכתוב "על עזבם את תורת",

"תורת" דייקא (דוקא) – שלא נרגש אצלם שהתורה היא תורת הקב"ה, היינו שלימוד התורה שלהם היה באופן ש"בתורתו (של האדם הלומד) יהגה יומם ולילה".

על פי זה מובן גם מדוע לא ברכו ברכת התורה. שלכאורה אינו מובן: כיון שישנו חיוב לברך ברכת התורה, מן התורה או על כל פנים מדרבנן, מה היה איכפת להם להקציב רגעים ספורים כדי לברך ברכת התורה?

והענין בזה: בהיותם אנשי אמת, אנשים רציניים שעשו כל דבר בפנימיות, ידעו את התוכן והמשמעות של ברכת התורה – שמבטאת את החשיבות והיוקר של התורה שהיא שעשועי המלך בעצמותו. וכיון שבשביל זה יש צורך בהתבוננות פרטית כדי לבוא להכרת האלקות שבתורה, כפי שהיא בבחינת חכמה דאצילות ולמעלה מזה, שזהו ענין הדורש זמן – לא רצו להקדיש זמן עבור ענין ההתבוננות כו', אלא העדיפו לנצל כל זמנם לעסק לימוד התורה.

ועל דרך הצחות (הומור דק), בביאור הטעם שלא תיקנו חז"ל לברך על מצות הצדקה – כי, אילו היו צריכים לברך לפני מצות הצדקה, היה פלוני רוצה לומר תחילה "לשם יחוד", ולפני זה היה רוצה לטבול במקוה (ואם הוא מחסידי פולין, היה רוצה שיהיה המקוה חם, ובמילא צריך ללקט עצים כדי לחמם את המקוה...), ובינתיים היה הענין גווע מרעב... ועל דרך המסופר בגמרא אודות נחום איש גם זו. ולכן מוטב שתהיה נתינת הצדקה ללא ברכה, ויתירה מזה אפילו שלא לשמה, ובלבד שיתפרנס הענין.

ועל דרך זה בנידון דידן: כיון שברכת התורה צריכה להיות באופן פנימי לאחרי הקדמת ההתבוננות וכו' – רצו לחסוך את הזמן, ולכן לא ברכו ברכת התורה, אלא הסתפקו בלימוד התורה עצמה, באומרם שבכל אופן "אין דברי תורה מקבלין טומאה שנאמר הלא כה דברי כאש – מה אש אינו מקבל טומאה אף דברי תורה אינן מקבלין

טומאה".

התחלת הלימוד – הכרה בענינה הפנימי של התורה

וההוראה מזה: כאשר מתנהגים בדרך הנ"ל, שעוסקים אמנם בלימוד התורה, אבל, מצד הלהיטות ללמוד תורה חוסכים את הזמן שהיו צריכים להקדיש להתבוננות בענינה הפנימי של התורה ובגדולת הוי' וכו' – הרי זה ענין של "עזבם את תורת", ומביא למעמד ומצב של "אבדה הארץ".

זאת ועוד: ישנם כאלו שאמנם לא שוללים ח"ו את ענין לימוד החסידות וענין ההתבוננות כו', אבל טענתם היא שכל זה יבוא במשך הזמן. היינו, שתחילה ימלא כריסו בש"ס (ששה סדרי משנה) ופוסקים, ובמשך הזמן ילמד כמה שורות בספר התניא, ואחר כך ילמד גם מאמר חסידות, ועד שיראה פעם גם את הלשון שהתורה היא שעשועי המלך בעצמותו.

ובכן: לא זה הוא הסדר, אלא, כדיוק לשון חז"ל "ברכו בתורה תחילה", היינו, שהתחלה של לימוד התורה היא ברכת התורה, שבאה מצד ההכרה בענינה הפנימי של התורה, וכאשר חסרה ההתחלה, אזי חסר כל היסוד.

ענין הריקודים בשמחת תורה

כשם שבכל יום ויום מתחילים בברכת התורה, ורק לאחר זה צריך להיות לימוד התורה, כן הוא גם בכל שנה ושנה. התחלת השנה היא בשמחת תורה בענין הריקודים דוקא, ובאופן שרוקדים עם הספר תורה כפי שהוא כרוך במעיל. היינו, שהשמחה היא לא מצד ההשגה שבתורה, כי אם מצד ההרגש שהתורה היא למעלה מההשגה של שכל אנושי, אלא היא שעשועי המלך בעצמותו.

וענין זה נעשה היסוד ללימוד התורה של כל השנה, ובאופן שההמשכות שנמשכו בראש השנה ובאו בשמיני עצרת בפנימיות – יומשכו על כל השנה כולה, בבני חיי ומזוני רויחי.

הסיפור השבועי

קנאת המוסלמי

מיד אחרי הקידוש ישבו השניים ל'התוועדות' חסידית. אט אט החלו לחוש התרוממות הנפש. הם התעלו למעלה מהתלאות והסבל, מצוקת ההישרדות והבדידות המעיקה. תחילה נזהרו ושמחו בשקט, ואולם בהשפעת ה'לחיים' הוסרו המחסומים. ספר תורה לא היה להם, וגם לא 'הקפות' ובית כנסת, אך הם נסחפו באווירת החג כאילו היו בחצר רבם. תחילה שרו בקול חרישי, אחר כך החלו למחוא כף, ולבסוף יצאו בריקוד סוער: "שישו ושמחו בשמחת תורה, ותנו כבוד לתורה!". כשאזלו כוחותיהם, שבו לסעודת החג.

ופתאום נשמעו פסיעות בחצר. השניים קפאו על מקומם בפחד. בטרם הספיקו להניד עפעף נפתחה הדלת, ובפתח ניצב בעל הדירה, מוסלמי ושמו איברהים. "ס-פרזינקום! (חג שמח)", קרא לעברם. בטרם הצליחו לפצות פה, הוסיף האיש ואמר: "פְּרִים, גיסי, שלח אותי".

אימה אפפה את השניים למשמע הדברים. הוודקה ששתו כאילו התאיידה. שמו של פְּרִים העביר חלחלה בכל הסביבה. זה היה בריון אכזר, שהטיל את מוראו על המקומיים ועל הגולים כאחד. הוא שימש מנהל בית הסוהר, ואפילו האסירים המסוכנים ביותר רעדו מפניו.

איברהים התיישב לצידם והמשיך לדבר:

"פְּרִים ביקש ממני לאחל לכם חג שמח. לפני זמן מה ביקר בביתי, ושמע אתכם שרים ורוקדים. וכך אמר לי: 'דע לך, איברהים, שמקנא אני קנאה עזה בשני היהודים הללו'."

"דבריו עוררו בי חשש לשלומכם. ואולם פְּרִים הוסיף ואמר: 'מכיר אני את שני היהודים האלה, וגם את פעילותם נגד המשטר. מזל גדול יש להם שלא הוצאו

אווירה כבדה עמדה בחדר הצר, בכפר הנידח שבטורקמניסטן. שני החסידים ישבו בדומייה ושקעו במחשבות. על פי לוח השנה שהקפידו לנהל ידעו כי הימים ימי חול המועד סוכות. הם אף הצליחו לבנות לעצמם סוכה קטנה.

אך שמחת תורה ממשמש ובא, והמחשבה על כך הציפה את השניים, ר' מאיר אבצן ור' אליעזר ננס, בגעגועים לחוויית החג בחצר רבם, אדמו"ר הרי"צ מליובאוויטש.

שניהם היו פעילים במחתרת החסידית למען שמירת הגחלת היהודית בברית המועצות. הם נתפסו, אך גורלם שפר עליהם לעומת רבים מחבריהם, והם 'רק' שולחו לגלות בטורקמניסטן.

"לייזר", אמר ר' מאיר לידידו, "עלינו לחגוג את שמחת תורה. נקנה בקבוק 'משקה' (יי"ש), ונעשה התוועדות חסידית!".

ר' לייזר ננס סבל מבעיה בריאותית שאסרה עליו משקאות חריפים, אך דאגה אחרת טרדה את מוחו: דירתם היתה ממוקמת סמוך למטה המשטרה החשאית. "אם נאמר 'לחיים' כראוי", הביע את דאגתו, "נתחיל לשיר ניגונים חסידיים, והקולות יגיעו לאוזניים בלתי רצויות".

"אתה צודק", השיב ר' מאיר. "לכן אני מציע שנעשה קידוש בשעת לילה מאוחרת, ניקח 'לחיים', ונשתדל לשמור על שקט". ר' לייזר הביע את הסכמתו, והשניים נערכו כראוי. ברשותם היה מעט מזון כשר שהצליחו להשיג. הם פרשו מפה על השולחן וציפו שהשעות יחלפו. שני החסידים הגולים היו נרגשים. בתוך החושך והגלות מאירה הנשמה, השמחה בשמחת התורה; והלוא היא אינה כבולה במגבלות ובגלויות...

שכוחותיו אוזלים.

ופתאום הופיע בתאו פרים, מפקד הכלא, בכבודו ובעצמו. ר' לייזר פתח בתחנונים. הוא סיפר למפקד הקשוח כי כבר שלושה ימים לא בא מזון אל פיו. טפלו עליו האשמות שווא. בריאותו אינה תקינה.

פריים השיב לו מבט מלא משטמה והטיח לעברו בזעם: "אתה מורד בשלטון. צריך להרוג אותך!".

כעבור כמה דקות שב אל התא, והפעם אותות הכעס נעלמו מפניו. הוא הוציא מתחת בגדו חתיכת לחם, השליך אותה לעבר החסיד ואמר: "היזהר והישמר שלא תגלה כי קיבלת את הלחם ממני! אם יגלו אצלך את הלחם, אמור שגנבת אותו..."

לימים אמר ר' לייזר: "בזכות שמחת החג ניצלו חייל!".

(על-פי ספרו של הרב מאיר אבצן, 'אורות באפילה')

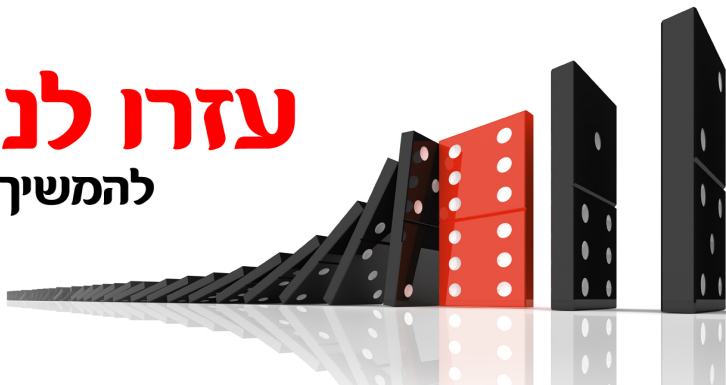
(מתוך העלון השבועי שיחת השבוע)

להורג מייד כשנתפסו. שניהם נידונו לגלות ממושכת, והם מודעים היטב למצבם הנואש. כל אדם אחר במצבם היה שוקע בדיכאון ובייאוש. אמור לי, מדוע הם שרויים בשמחה גדולה כל כך היום? האם ייתכן שהחג שלהם ממלא אותם אושר כזה?!

"ישבנו וחשבנו", שיתף איברהים את השניים בפרטי השיחה, "אם גם אנחנו מסוגלים להגיע לשמחה כזו. 'הלוא גם לנו יש חגים', אמר פריים, 'ואיננו שמחים כמותם. מתי אנו שמחים? כאשר אנו נוקמים באויבינו. או אז אנו מתמלאים שמחה. על כן, עלינו לקנא בהם' - כך אמר פריים, והוסיף שהיה רוצה לגשת אליכם בעצמו ולברך אתכם בברכת חג שמח, ואולם הוא חושש לקלקל את שמחתכם בראותכם אותו..."

הימים חלפו. חגי תשרי התחלפו בשגרת החורף. יום אחד העלילו על ר' לייזר עלילה שפלה. הוא נעצר, ובזמן שהמתין לעונשו סבל ממחסור חמור במזון, וחש

עזרו לנו, להמשיך בעשייה!

טל' 052-5675770

פרויקט העלאת ספר ה"תניא" לרשת היוטיוב כרוך בהוצאות גדולות, להפצת המעיינות ולמען זיכוי הרבים. **ומוחה "הנוג - מודווה וטמנה רנהדה" עררה אה הוזהרה ועלר!**

"זאת התורה אדם" (במדבר יט' ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב- 'נגלה') ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה- 'נסתר'). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי 'נגלה', ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת האזינו

ומעניינים. אולם, בהמשך הדברים מבטיחה השירה כי בסופו של דבר יעשו ישראל תשובה, והקב"ה יסלח להם ויפרע מכל צריהם.

תורת חיים

לאחר תום דברי השירה, בה נאמרו דברי ברית, תוכחה, עידוד וברכה, עומדים משה ויהושע לפני ישראל ביום מיוחד זה, בו משמשים שני המנהיגים יחדיו. ועתה, לאחר אמירת השירה, פונה משה רבנו אל העם ומבקשם להפנים את הדברים וללמד את התורה לבניהם אחריהם עד עולם.

משה צופה מן ההר אל הארץ המובטחת

ה' מצוה את משה לעלות אל הר העברים, הר נבו, לצפות ממרומי ההר אל הארץ ולסיים בזה את תפקידו ההיסטורי והייחודי. עתה בגיל 120 שנה ישקיף משה בטרם ימות אל הארץ המובטחת שאליה לא יבוא. ה' מזכיר למשה את חטא 'מי המריבה' שבגינו נגזרה עליו ועל אהרן מיתה במדבר ומבטיחו כי ימות מיתת נשיקה כזו של אהרן אחיו.

שירת 'האזינו' – עדות נצח בין ישראל לבין ה'

הדברים האחרונים שאומר משה על פי ציווי ה' בפני בני ישראל לפני מותו, מהווים ברית נצחית וזיכרון עולם בענין הקשר והמחויבות העצמיים בינם לבין הקב"ה.

השמים והארץ משמשים למשה כעדים נצחיים לדברי הברית האמורים בפתח שירתו, ככתוב: "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי".

דברי הברית נקראים בציווי ה' – 'שירה'. וכפי שהדבר בא לידי ביטוי בסגנון המיוחד, הבלתי רגיל, בו נאמרים הדברים. גם צורת כתיבת השירה בספר התורה, על פי המסורת שבידינו למן מתן תורה, היא במבנה של שיר, בטורים צרים.

בשירת 'האזינו' מהלל ומשבח משה את הקב"ה, עומד על יחסו המיוחד לעם ישראל ומתאר את הדרך בה לקח לו את ישראל לעם.

בדברי השירה מובלטת כפיות הטובה של בני ישראל, ככתוב "וישמן ישורון ויבעט", שלכן כועס ה' עליהם

גם ביו-טיוב ובפייסבוק:
בלוגים מצולמים שיעורים וניגונים

YouTube f

עזרה ראשונה לנפוש

סדר התנ"ך

תניא
מודעות
עמית
ביהדות

תשובה מתוך שמחה

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

השירה. פרשת האזינו בנויה כמקשה אחת, כשהיא מספרת את קורותיו של עם ישראל. השירה נפתחת בחסדי ה' עם עמו ("ימצאהו בארץ מדבר... יצרנהו כאישון עינו"); עוברת להפניית העורף מצד העם ("וישמן ישורון ויבעט"); מגוללת את תוצאות ההתכחשות לקב"ה ("אסתירה פני מהם", "חיציי אכלה במ"); והיא מסתיימת בגאולה השלימה ("הרנינו גויים עמו כי דם עבדיו יקום").

המבנה השלם של השירה מלמד, שגם חלקי התוכחה הם חלק ממסלול דרכו של עם ישראל, כפי שהוא מונהג על ידי הקב"ה, לעבר שלימות הטוב שיתגלה לעתיד לבוא. על כן גם חלקים אלה מבטאים את חסדי ה' המשגיח על עמו ומובילו בביטחה אל הגאולה השלימה.

בשבת זה אחרת

משמעות פנימית זו של שירת האזינו מסבירה גם כן את הקשר של פרשה זו לשבת שובה (שבה פרשת האזינו חלה לעיתים). ההבדל בין התשובה בימי החולין של עשרת ימי תשובה לתשובה של שבת שובה היא בכך, שבימות החול התשובה היא על חטאים, חרטה על עוונות, והיא מכונה 'תשובה תחתונה' ('תשובה תתאה'), הבאה מתוך מרירות הנפש ולב נשבר; אך התשובה בשבת היא בדרגה גבוהה יותר, תשובה מתוך שמחה, והיא נקראת 'תשובה עליונה' ('תשובה עילאה').

בשירת האזינו בא לידי ביטוי חיבור זה בין תשובה לשמחה. מצד אחד יש בה דברי תוכחה, שמטרתם לעורר את האדם לתשובה, ועם זאת היא מכונה שירה, משום שיש בה גם שמחה על השגחת ה' ועל חסדיו עם עמו, והיא מביאה לתשובה בדרגה הגבוהה יותר – 'תשובה עליונה'.

"וידבר משה... את דברי השירה הזאת" (דברים לב,ל) פרשת האזינו היא אחת השירות שהיו הלויים שרים בבית המקדש. היו שרים אותה בעת הקרבת קרבן המוסף של שבת, וכך מתאר זאת הרמב"ם: "במוספי שבת אומרים שירת האזינו וחולקין אותה לשישה פרקים... ואומרין פרק בכל שבת. גמרו השירה בשישה שבתות, חוזרין לראש".

שירה זו מכונה 'תושבחתא', מלשון שבח, כי היא מספרת על הטובות והחסדים הגלויים של הקב"ה עמו. היא אף נכללת בתוך עשר השירות הידועות ששר עם ישראל (את הראשונה שר אדם הראשון, ואת השירה העשירית נשיר ביציאה מהגלות לגאולה האמיתית והשלימה).

שיר או מוסר

כאן מתעוררת שאלה גדולה: תוכנה של שירה זו אינו רק דברי הלל ושבח לבורא העולם. בעצם, רובה מוקדש לדברי תוכחה, אזהרות על עונשים וכדומה. הרמב"ם, בהלכות תפילה, אומר, שקוראים פרשה זו "כדי שיחזרו העם בתשובה". אם כן, איך אפשר לכנותה 'שירה', והלוא תוכחה ושירה הם מושגים מנוגדים זה לזה?!

חלוקת הפרשה לשישה חלקים, שנקראים בשש שבתות, כמפורט ברמב"ם, מגדילה עוד יותר את השאלה. לפי חלוקה זו יוצא, שיש שבתות שבהן קוראים רק את חלקי התוכחה שבפרשה, חלקים שאין בהם כלל דברי שבח והלל לקב"ה. וכי זו שירה?!

המבנה השלם

הדבר יובן לאחר התבוננות מעמיקה יותר במבנה

(מתוך הספר 'שולחן שבת',

על פי ליקוטי שיחות כרך כ"ד)

"זאת התורה אדם" (במדבר יט', ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב- 'נגלה') ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה- 'נסתר'). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי 'נגלה', ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת 'וזאת הברכה'

ברכת משה לכל שבטי ישראל

משה מכנס את כל שבטי ישראל על מנת לברכם לפני מותו. בפתח הדברים הוא פותח בשבח הקב"ה בכלל ועל שנתן את התורה לישראל בפרט, שבחי משה כוללים גם דברי הערכה וזכות לעם ישראל.

ברכת ראובן

הראשון לברכה הוא ראובן הבכור. משה מברכו שיזכה לאריכות ימים בעולם הזה ולעולם הבא בקרב כל השבטים, מבלי שחטאו יעיבו על זכויותיו.

ברכת יהודה

משה סומך את ברכת יהודה לראובן, שכן שניהם גברו על מידותיהם להודות על חטאם (מעשה בלהה ומעשה תמר). עיקר הברכה עוסקת בהבטחה להצלחת מלכי ישראל שיעמדו מצאצאי יהודה במלחמותיהם.

ברכת לוי

שבט לוי נחשב למעולה והמובחר בין השבטים, ובהתאם, כך גם ברכתו ודברי השבח לבניו יודעי התורה והמשרתים בבית המקדש. משה מציין את התנהגותו המופתית של השבט בתמימותו ובנאמנותו לה' בכל שנות הנדודים במדבר, אל מול כל התלונות והפרשיות הקשות שליוו את מסעות העם. ברוח נבואתו הוא גם צופה את נצחון החשמונאים בני השבט במלחמתם העתידית ביוונים.

ברכת בנימין

ברכת בנימין מתייחסת בעיקר לבית המקדש שייבנה בנחלתו. על כן סמוכה ברכתו לברכת לוי שבניו ישרתו במקדש.

ברכת יוסף

בחלקו של יוסף ישכון משכן שילה. ועל כן, סמוכה ברכתו לברכת בנימין ולוי. בברכתו של יוסף אנו מוצאים ברכה לשפע בפירות ומימי נחלתו וכן למנהיגים דגולים אשר יעמדו משבט זה.

ברכת זבולון ויששכר

זבולון ויששכר מתברכים יחדיו, שכן הם מקיימים ביניהם שותפות מופלאה: תחילה מתברכים בני זבולון העוסקים במסחר ומפרנסים ותומכים בבני יששכר המתמסרים לעסק לימוד התורה.

ברכת גד

בני גד היושבים בערי הספר, מברכם משה בגבורה ועוז רוח להגן על הארץ. בברכתם מוזכרת בחירתם להתיישב בארץ ישראל המזרחית, מקום קבורת משה.

ברכת דן

שבט דן היושב גם הוא בספר, בצפונה של הארץ, מתברך גם הוא בגבורה ועוז רוח.

ברכת נפתלי

נפתלי זוכה להתברך בקרקע דשנה ופוריה בנחלתו שעל שפת הכנרת.

ברכת אשר

גם ברכתו של אשר מתייחסת, בדומה לשבטים גד ודן, להתיישבותו בספר. משה מברכו בתפוקת שמן רב ומשובח מנחלתו ולריבוי בילודה.

ברכה כללית

בסיימו לברך את כל אחד מהשבטים בפירוט, מסכם

אם לראותה בלבד.

ושם בהר מת משה ומקום קבורתו לא נודע. ומעידה התורה עליו: "ומשה בן מאה ועשרים שנה במותו, לא כהתה עינו ולא נס לחו".

לאחר שלושים ימי האבל שמקיימים בני ישראל על פטירת משה, שורה החכמה האלוקית על יהושע והוא מקבל לידי את הנהגת העם ברוח מורשת משה רבו. התורה מסתיימת בתיאור גדולת והפלאות מעלותיו היחודיות של משה כרב, כמנהיג וכנביא: "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, אשר ידעו ה' פנים אל פנים. לכל האותות והמופתים אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים, לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו. ולכל היד החזקה, ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל."

משה ואומר, כי מעל כל אלה עומדת ברכת ה' הכללית לכל בני ישראל בענין הגבורה והאומץ, ושהארץ תוציא שפע ברזל ונחושת ממחצביה. על בני ישראל לזכור תמיד כי אין כה' אלוקיהם וכי מזומן הוא להם תמיד לבוא לעזרתם.

משה עולה למות בהר

חמשת חומשי תורה מסתיימים בפטירת משה רבנו שהביא לישראל את תורת ה' הנקראת על שמו - 'תורת משה'.

משה עולה אל הר נבו. משם מראה לו הקב"ה את הארץ המובטחת, ומודיעו כי ממשמשת ובאה שעת קיום הבטחתו לאבות האומה - הנחלת הארץ לבני ישראל. אלא שהוא, משה, לא יזכה להכנס אל הארץ כי

שבירה לצורך עליה

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

אשר עשה משה לעיני כל ישראל (דברים ל"ד, י"ב)

מדוע חיכה הקב"ה

הדבר יובן כאשר נתבונן במועד שבו הקב"ה שיבח את משה רבנו על שבירת הלוחות. זה לא היה באותו יום שבו שיבר את הלוחות וגם לא למחרת, כאשר עלה להר להתפלל על העם. הפסוק "אשר שיברת" ("יישר כוחך ששיברת") נאמר רק כאשר הקב"ה ציווה את משה רבנו "פסל לך", בענין הלוחות השניים. למה חיכה הקב"ה עד אז?

אלא ההסבר טמון בדברי הגמרא: "לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה". זו הסיבה הפנימית שבעבורה ברא הקב"ה את יצר הרע ונתן לו אפשרות לשלוט על בני ישראל ולפתותם לעשות את העגל - כדי שדוקא מהירידה הזאת תבוא העלייה של התשובה.

התורה מסתיימת במילים "אשר עשה משה לעיני כל ישראל". אומרים חז"ל (ורש"י מביא זאת בפירושו לתורה), שהכוונה היא לשבירת הלוחות: "שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם... והסכימה דעת הקב"ה לדעתו, שנאמר 'אשר שיברת' - יישר כוחך ששיברת".

שבירת הלוחות באה, בפשטות, משום שמשה עשה קל וחומר לעצמו: "ומה פסח, שהוא אחד מתרי"ג מצוות, אמרה תורה 'וכל בן נכר לא יאכל בו', התורה כולה כאן וישראל מומרים - על אחת כמה וכמה". נמצא אפוא, ששבירת הלוחות מבטאת את היפך השבח והמעלה של עם ישראל. וכי דוקא בדבר זה רואה התורה לנכון לסיים את התורה!?

לעורר את האהבה

וזו היתה גם הכוונה הפנימית של משה רבנו בשבירת הלוחות – שדוקא על ידי הירידה של שבירת הלוחות תצמח אחר כך העלייה של הלוחות השניים, שהם בבחינת 'כפליים לתושייה'.

משה התנהג כאן כאב הרואה את בנו סר מדרך הישר, והאב "דוחהו חוץ לביתו ואומר לו שאינו אביו", שכוונתו היא לעורר את אהבת הבן לאביו, עד שהבן צועק במר נפשו "שאינו רוצה ליפרד מאביו בשום אופן".

היום האחרון

זה הדבר שמדגישה התורה – שבירת הלוחות היתה "לעיניכם", "לעיני כל ישראל", כי מטרתו של משה

בשבירת הלוחות לא היתה בעצם השבירה, אלא שבני ישראל יראו את שבירת הלוחות ועל ידי זה יתעוררו בתשובה.

בינתיים, כשאנו שרויים בימי הגלות, עדיין איננו רואים את העלייה שנוצרה על ידי שבירת הלוחות, ולכן יום שבירתם, י"ז בתמוז, הוא יום צום ותענית; אבל לעתיד לבוא, כאשר התשובה תגיע לשלמותה, ייהפך יום זה לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

לכן השבח הזה למעשיו של משה נאמר דוקא בסיום התורה, כאשר הקב"ה הראה למשה "עד הים האחרון" – "עד היום האחרון" – כי בזמן הגאולה תתגלה העלייה שנוצרה בעם ישראל דוקא על ידי שבירת הלוחות.

(מתוך הספר 'שולחן שבת',

על פי 'ליקוטי שיחות' כרך ט')

חסידות על הפרשה חג הסוכות

שבעה ימי שמחה

ראש השנה, שהוא יום של תחנונים ושבירת הלב, נקבע בתורה ליום אחד. גם יום הכיפורים, שהוא יום של תענית וסליחה ומחילה, נקבע ליום אחד. אבל סוכות, שהוא זמן שמחתנו, אמרה התורה כי יש לחוג אותו שבעה ימים. רצון הבורא שישראל יהיו בשמחה.

(הרב שמשון-רפאל הירש)

חיים יהודיים בכל המצבים

האתרוג הוא הפרי היחיד הגדל על העץ שנה תמימה, בקיץ ובחורף, ובכחו לשאת קור וחום, שלג וגשם ושרב. לכן הוא דומה לעם ישראל: כל עם יש לו מקומו ותנאי הגידול שלו, שבהם הוא מתפתח ומשגשג. העם היהודי הוא הנודד הנצחי, החי חיים יהודיים של תורה ומצוות בכל מיני משטרים ותנאים ומסתגל לכל המצבים.

(מעובד ע"פ בית יעקב)

גם ביו-טיוב ובפייסבוק:
בלוגים מצולמים שיעורים וניגונים

סדר התנ"ך
עזרה ראשונה לנפשו

סדר התנ"ך

שבת שלום וחג שמח!!!

כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
ליקוט רעיונות, עיצוב ועימוד: חי דמארי
להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו
tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך
ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

עיר	שבת האזינו כניסה	שבת האזינו יציאה	חג הסוכות כניסה	חג הסוכות יציאה	שבת חוה"מ כניסה	שבת חוה"מ יציאה	שמיני עצרת כניסה	שמיני עצרת יציאה
י-ם	17:36	18:48	17:34	18:45	17:28	18:40	17:26	18:38
ת"א	17:51	18:49	17:48	18:47	17:43	18:41	17:40	18:39
חיפה	17:42	18:48	17:39	18:46	17:33	18:40	17:31	18:38
ב"ש	17:44	18:50	17:41	18:47	17:36	18:42	17:33	18:40

נהנתם? העבירו הלאה, לזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון